

Kuvailua ohjaavien sääntöjen (RDA) uusi versio

Kuvailun tiedotuspäivä 30.5.2023

Marja-Liisa Seppälä

Kansalliskirjasto / Yhteentoimivuuspalvelut

Uudistuneen RDA:n hyvät puolet

- Uudistunut RDA Toolkit: <https://access.rdatoolkit.org/>
 - Pääsy kansallisen lisenssin tunnuksella/salasanalla (saatavana Kuvailusääntöpalvelusta)
- Hyvät puolet:
 - Suomenkielinen versio pysyy ajan tasalla englanninkielisen kanssa
 - Kansalliset linjaukset ovat tuoreet (esim. kuvailutasoista)
 - RDA:n omia sanastoja RDA-elementeille on enemmän
 - Vähemmän anglo-amerikkalaisia sääntöjä: jokainen maa saa laatia omat ohjeet esim. auktorisoiduille hakutiedoille
 - Metatietomääritykset tukevat RDA:n soveltamista linkitetyn datan tietomalliin (BIBFRAME)

Uudistuneen RDA:n huonot puolet

- Rakenne on tietokantamainen: ei hahmotu sääntötekstikokonaisuutena
- Tekstin kieli on tehty konetta, ei ihmistä varten
- Sisältää paljon määrittäyksiä, jotka eivät konkretisoidu käytännön kuvailussa tällä hetkellä
- Tekstien editointiprosessi (teknisesti) ei aukoton (USAn päässä): tekstejä katoaa välillä (ja väliaikaisesti) julkaisujen yhteydessä
- Suomen kielen mukaisen aakkostuksen kuntoon saaminen ongelmallista teknisesti

Paljon on valmiina

- Käännökset tehty
- Alkuperäisessä RDA Toolkitissä olevat kansalliset linjaukset siirretty uudistuneeseen RDA Toolkitiin
- Suuri osa käyttäjäyhteisöjen ohjeista valmiina, esim. teokseen ja toimijoihin liittyvät tarkennetut ohjeet
- Välitilinpäättös vuoden 2023 lopussa:
 - Uudistunut RDA Toolkit käyttöön otettavassa kunnossa

Vielä on keskeneräistä

- Linjauksia lisätään, kun huomataan puutteita
- Käyttäjyhteisöjen tarkennettuja ohjeita tulee lisää
- Esimerkkien tekoa aletaan testata
- Ihmisluettavuus:
 - Suhde-elementtien ihmisluettavia nimikkeitä työstetään
 - Tekstin inhimillistämistä mietitään
- Aineistotyyppikohtaisia soveltamisprofiileja luodaan RDA-koulutuksen yhteydessä

Toolkitin käytön helpottaminen

- Esittelevät [koulutukset](#):
 - 2022: Perusesittelyt + uusien piirteiden esittely
 - 2023: Jatkokoulutukset: aineistotyyppikohtaiset esittelyt + kyselytunnit
 - 2024: Täydennyskoulutukset
 - Toolkitin tekstilinkitysten ja -hierarkioiden esittely?
 - Elementtihierarkioiden hahmottelu?
 - Kuukausittain järjestettävät teemoitettut kyselytunnit?
 - Lähettäkää ehdotuksia: kuvailusaannot-posti@helsinki.fi
- Toolkitin fraasien selitykset?:
 - Helpottaisiko teknisen tekstin ymmärtämistä ihmiskieliset fraasiselitykset [RDA-verkkosivuilla](#) tai toolkitin käyttöyhteisöjen ohjeet -osiossa?

Muut helpottavat asiat

- MARC 21 -sovellusohjeiden päivittäminen 2023-2024
 - Viittaukset uudistuneeseen RDA Toolkitiin
 - Esimerkkejä
- Metatietosanaston uusi versio 2024
 - Päivityminen (kokonaan) uudistuneen RDA:n mukaiseksi syksyllä 2024
- Uudistuneen RDA:n ominaisuudet alkavat vähitellen näkyä eri paikoissa jo ennen uudistuneen Toolkitin käyttöönottoajankohtaa

Käyttöönottoajankohtaan vaikuttavat tekijät

- Käyttöönottoajankohta päätetään tietojärjestelmäkohtaisesti
- Luonnollinen käyttöönoton ajankohta voisi olla vuoden 2024 lopussa:
 - Uudistunut Toolkit valmis käyttöön (osittain jo käyttöönotettu)
 - Alkuperäinen Toolkit hyvin vanhentunut: ei päivitetty 2017 jälkeen, poistuu lopullisesti verkosta toukokuussa 2027
 - RDA-koulutuksista ei liian pitkä aika
 - MARC 21 -formaatti sisältää uudistuneen RDA:n kentät (oletettavasti)
 - MARC 21 -sovellusohjeet päivitetty (ainakin keskeisten kohtien osalta)
 - Metatietosanasto päivitetty
 - BIBFRAMEn (MARCin seuraajan) käyttöönotto ei vielä käynnistynyt

Kiitos.

kuvailusaannot-posti@helsinki.fi
marja-liisa.seppala@helsinki.fi